

Realisatie Natuurnetwerk - verwerving en inrichting, 1990-2018

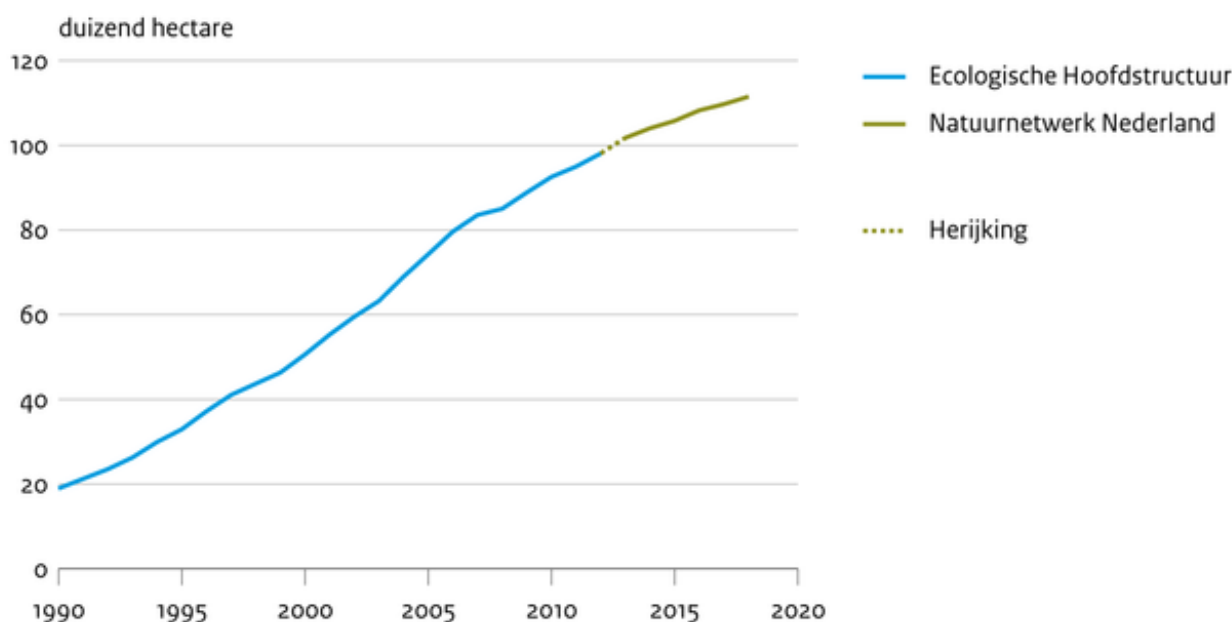
Indicator | 24 juni 2020

U bekijkt op dit moment een archiefversie van deze indicator. De actuele indicatorversie met recentere gegevens kunt u via deze [link](#) [1] bekijken.

Het areaal verworven gronden (inclusief functiewijziging) om het Natuurnetwerk Nederland te realiseren, is per 1 januari 2019 toegenomen tot ruim 111.000 hectare. Tussen 1 januari 2011 en 1 januari 2019 is ca. 19.000 ha verworven of zonder verwerving van functie gewijzigd en is bijna 39.000 ha als nieuwe natuur ingericht.

[figuurgroep]

Verwerving en functiewijziging nieuwe natuur

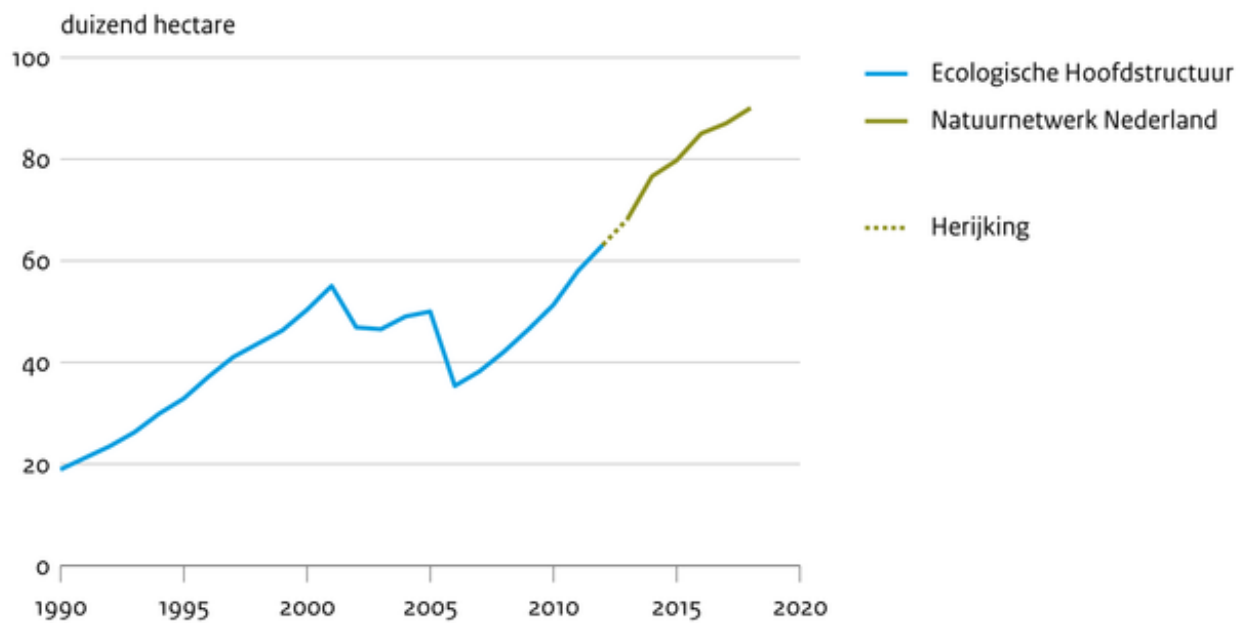

Bron: IPO

WUR/jun20
www.clo.nl/n130714

- [Download figuur](#) [2]
- [Download data \(ods\)](#) [3]
- [Download data \(xlsx\)](#) [4]

Inrichting nieuwe natuur

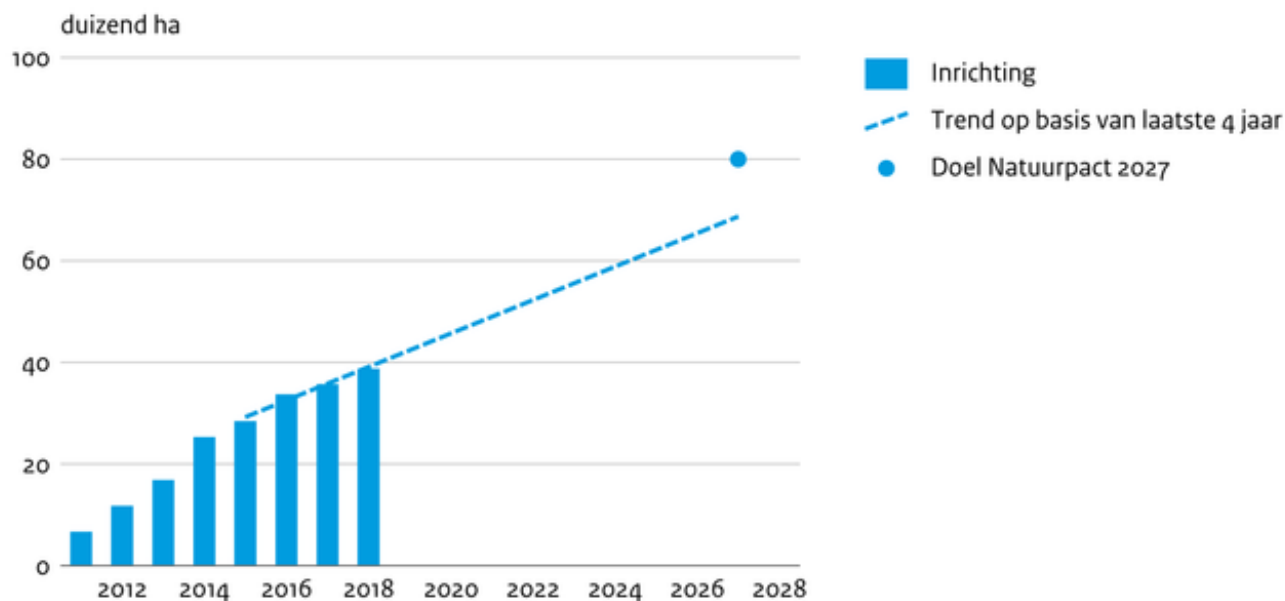

Bron: IPO

WUR/jun20
www.clo.nl/nl130714

- [Download figuur](#) [5]
- [Download data \(xlsx\)](#) [6]
- [Download data \(ods\)](#) [7]

Uitbreiding areaal Natuurnetwerk sinds 2011

Bron: IPO, BIJ12; bewerking PBL

WUR/jun20
www.clo.nl/n130714

- [Download figuur](#) [8]
- [Download data \(xlsx\)](#) [9]
- [Download data \(ods\)](#) [10]

[/figuurgroep]

Verwerving en inrichting nieuwe natuur neemt geleidelijk toe

De oppervlakte verworven gronden voor nieuwe natuur is sinds 1990 geleidelijk toegenomen. In 2018 is er binnen het Natuurnetwerk 1781 hectare grond voor nieuwe natuur beschikbaar gekomen. Een deel van deze hectares is door provincies verworven en een deel van de gronden blijft in particulier eigendom. Deze gronden krijgen de bestemming natuurgrond (wijziging in bestemmingsplan en notarieel vastgelegde kwalitatieve verplichting) waarbij de afwaardering naar natuurgrond financieel wordt gecompenseerd (= functiewijziging met subsidie functieverandering). Hoewel subsidie functieverandering bij de decentralisatie naar provincies als instrument is gehandhaafd, is de specifieke taakstelling voor particulier natuurbeheer vervallen. Functiewijziging wordt sinds 2015 niet meer eenduidig en afzonderlijk door provincies gerapporteerd. In totaal is in 2018 3029 hectare ingericht als nieuwe natuur (LNV & IPO 2019). In 2016 was er meer dan 5000 hectare ingericht en in 2017 nog geen 2000 hectare (LNV & IPO 2019). De voortgang is minder dan in 2016 maar meer dan in 2017. Als de realisatie in het tempo van de laatste 4 jaar (zie figuur) doorgaat is de realisatie van de 80.000 hectare pas te verwachten in 2030 (PBL & WUR 2020). Ook gaven Provincies aan dat in de eerste jaren na de herijking de inrichting snel verliep omdat veel gronden al vóór 2011 waren aangekocht. Bovendien is de verwachting dat verwerving en functiewijziging van gronden voor nieuwe natuur de komende jaren nog lastig zal worden omdat men afhankelijk is van de medewerking van grondeigenaren (PBL & WUR 2017; PBL & WUR 2020). Het gemiddelde tempo vasthouden zonder extra inzet is daarom niet waarschijnlijk.

De grafiek voor inrichting vertoont een dip in 2002 en in 2006. Een deel van de ingerichte gronden bleek na inventarisatie in het kader van het project 'Nulmeting op kaart' nog niet te voldoen aan de

geambieerde natuur en werd daardoor niet langer als voldoende ingericht te boek gesteld.

Wijzigingen in oorspronkelijk beoogde omvang Natuurnetwerk

In 1990 was de omvang van de bestaande natuur in het NNN volgens het Rijk 450.000 hectare (LNV 1990). De toen beoogde uitbreiding, die in 2018 gerealiseerd moest zijn, was ca. 250.000 hectare groot. Deze uitbreiding werd vorm gegeven door nieuwe natuur (ca. 100.000 ha reservaat en 50.000 ha natuurontwikkeling) en agrarisch natuurbeheer (ca. 100.000 ha). In het Natuurpact van september 2013 hebben Rijk en provincies hun nieuwe ambities om natuur in Nederland te behouden en te verbeteren vastgelegd voor de periode tot en met 2027 (EZ & provincies 2013). De meeste provincies hebben de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) herijkt en de naamgeving is veranderd naar Natuurnetwerk Nederland. Na de herijking is de omvang van het op kaart door de provincies planologisch begrensde en beschermde NNN circa 758.000 ha (exclusief grote wateren). Het NNN op de kaart is echter nog niet volledig gerealiseerd. Volgens de vijfde Voortgangsrapportage natuur is in 2018 in totaal ca 695.000 ha (92% van het begrensde NNN) in beheer en dus gerealiseerd. In het Natuurpact (EZ, 2013) is afgesproken dat de provincies in de periode 2011-2027 minimaal 80.000 hectare nieuwe natuur inrichten om het Natuurnetwerk te realiseren. Hiervoor moesten provincies in 2011 nog 40.000 hectare (landbouw)grond verwerven of van functie veranderen (IPO 2015). Van het nu begrensde NNN zal niet alles natuurgebied worden; een klein deel van het areaal is nog zoekgebied voor nieuwe natuur en een klein deel zal worden gerealiseerd met agrarisch natuurbeheer of andere vormen van natuur-inclusieve landbouw. Het minimum verwachte oppervlak natuur binnen het Natuurnetwerk per 1 januari 2027 is ca. 736.000 ha (LNV et al., 2019). Naast dit Natuurnetwerk op het land zijn alle grote wateren, waaronder Waddenzee, IJsselmeer, Zeeuwse delta en Noordzee aangewezen als onderdeel van het NNN.

- [indicator=nl1425]

Natuurnetwerk Nederland al 30 jaar belangrijke pijler natuurbeleid

Behoud en herstel van biodiversiteit is een belangrijke (inter)nationale doelstelling van het natuurbeleid vanuit de Conventie voor Biologische Diversiteit, de EU-Vogel- en Habitatrichtlijn en de EU-biodiversiteitstrategie. Het realiseren en beheren van een samenhangend Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS; LNV 1990), is een van de belangrijkste pijlers van het Nederlandse natuurbeleid.

Het Natuurnetwerk Nederland is een netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden en werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV). Het doel van het Natuurnetwerk is de achteruitgang van het areaal aan natuur en van de biodiversiteit te stoppen, het bestaande areaal en biodiversiteit te behouden en de biodiversiteit te verbeteren door een samenhangend netwerk van natuurgebieden te creëren. Dit wordt gedaan door natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden door verwerving, inrichting en beheer als natuur van aangrenzende en tussenliggende voormalige landbouwgronden. Grote eenheden natuur zijn tevens gunstig om water- en milieuocondities te verbeteren. De provincies zijn verantwoordelijk om dit netwerk op het land te realiseren. Het Rijk is verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk in de grote wateren.

Referenties

- LNV (1990). Natuurbeleidsplan. Regeringsbeslissing. Den Haag: Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.
- EZ (2013). [Natuurpact ontwikkeling en beheer van natuur in Nederland](#) [11]. Den Haag:

Ministerie van Economische Zaken en provincies.

- IPO (2015). [Natuur in de provincie. Eén jaar Natuurpact in uitvoering](#) [12]. Den Haag: Interprovinciaal Overleg.
- IPO (2017)a. [Tweede Voortgangsrapportage Natuur. Natuurpact in uitvoering in 2015](#) [13]. IPO-publicatienummer 321. Den Haag: Interprovinciaal Overleg.
- IPO (2017)b. [Derde Voortgangsrapportage Natuur - Provinciaal natuurbeleid in uitvoering in 2016](#) [14]. Den Haag: Interprovinciaal Overleg.
- LNV & IPO (2018). Vierde Voortgangsrapportage Natuur. Natuur in Nederland. Stand van zaken eind 2017 en ontwikkelingen in 2018.
- LNV & IPO (2019). Vijfde Voortgangsrapportage Natuur. Natuur in Nederland. Stand van zaken eind 2018 en ontwikkelingen in 2019.
- PBL & WUR (2017). [Lerende evaluatie van het Natuurpact. Naar nieuwe verbindingen tussen natuur, beleid en samenleving](#) [15]. PBL-publicatienummer 1769. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.
- PBL & WUR (2020). Tweede Lerende evaluatie van het Natuurpact 2020. Gezamenlijk de puzzel leggen voor natuur, economie en maatschappij, PBL-publicatienummer 3852. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.

Relevante informatie

- [Voortgangsrapportage natuur](#) [16]

Technische toelichting

Naam van het gegeven

Realisatie Natuurnetwerk - verwerving en inrichting 1990-2018

Omschrijving

Realisatie Natuurnetwerk Nederland (NNN) door middel van verwerving, functiewijziging en inrichting 1990 -2018. De indicator geeft de oppervlakte aan verworven en ingerichte grond.

Verantwoordelijk instituut

PBL, auteur Marlies Sanders (WUR)

Berekeningswijze

Bron cijfers:- Compendium: verwerving en inrichting tot 2010 (SGR rapportages DLG en NOK)- Rapportage NOK 2010, 2011, 2012, 2013- Voortgangsrapportage natuur IPO 2015, IPO 2017a, IPO 2017b, LNV & IPO 2018 en LNV & IPO 2019)LET OP: De ruilgronden (= door Bureau Beheer Landbouwgrond verworven gronden) binnen de begrenzing zijn in tegenstelling tot het NOK niet meegeteld bij verworven gronden. Het is namelijk niet zeker of deze gronden ook worden ingericht.

Basistabel

Zie tabblad figuurdata onder Download figuurdata

Geografisch verdeling

Nederland

Andere variabelen

Geen

Verschijningsfrequentie

Jaarlijks

Achtergrondliteratuur

M.E. Sanders (2018). Voortgang realisatie natuurnetwerk. Technische achtergronden bij de digitale Balans van de Leefomgeving 2018. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-technical report 135. Voortgangsrapportage natuur: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/voortgangsrapportag...> [16]

Opmerking

Het minimum verwachte oppervlak natuur binnen het Natuurnetwerk per 1 januari 2027 is volgens de 5e Voortgangsrapportage Natuur (VRN) ca. 736.000 ha (LNV et al., 2019). In de 3e VRN was dat minimum oppervlak nog 668.000 ha (IPO 2017b). De provincies geven in de 5e VRN aan dat zij sinds 2018 (deels met terugwerkende kracht) het areaal natuurterreinen van bijvoorbeeld Defensie en waterleidingmaatschappijen in het totale areaal natuur hebben opgenomen om een totaalbeeld van het NNN te kunnen scheppen. Hierdoor is het beoogde minimum oppervlak natuur binnen het NNN toegenomen met ca. 68.000 ha van 668.000 naar ca 736.000 hectare. De ruilgronden (= door Bureau Beheer Landbouwgrond verworven gronden) binnen de begrenzing zijn in tegenstelling tot het NOK niet meegeteld bij verworven gronden. Het is namelijk niet zeker of deze gronden ook worden ingericht. Bij de VRN worden de ruilgronden binnen de NNN gezien als verworven. Bij de indicator 2050 (ontwikkeling van woonbebouwing) gaat het om het NNN voor zover dat planologisch is beschermd. Het rijksbeleid biedt in het Barro (Besluit algemene regels ruimtelijke ordening) geen planologische bescherming; dat doen de twaalf provincies in hun ruimtelijke dan wel omgevingsverordeningen. Opvallend is dat aanzienlijke delen van de grote wateren, volgens de SVIR (Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte) onderdeel van het NNN, noch in het rijksbeleid, noch in het provinciaal beleid planologische bescherming genieten. Andere beleidskaders, zoals de Wet natuurbescherming, bieden overigens wel bescherming tegen ruimtelijke ontwikkelingen. In de toelichting op de indicator in het Compendium van de Leefomgeving ([indicator=nl2050]) staat aangegeven op welke versies van deze verordeningen de hier gebruikte begrenzing is gebaseerd. Het areaal NNN van de in deze indicator kan iets groter zijn dan de NNN zoals opgenomen in de Voortgangsrapportage Natuur voor zover die aanduidt waar financiën beschikbaar zijn voor grondverwerving, inrichting van natuurgebieden of beheer van natuur. Sommige provincies hebben er bij de herijking namelijk voor gekozen om delen van de eerdere EHS waarvoor door de bezuiniging van de Rijksoverheid geen financiën meer beschikbaar waren, planologisch te blijven beschermen tegen verstedelijking. Voor deze doelen gaan Rijk en provincies uit van andere versies van het NNN.

Betrouwbaarheids codering

C. Op basis van administratieve opgaven SGR, NOK, VRN

Referentie van deze webpagina

CBS, PBL, RIVM, WUR (2020). [Realisatie Natuurnetwerk - verwerving en inrichting, 1990-2018](#) [17] (indicator 1307, versie 14 , 24 juni 2020). www.clo.nl. Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Den Haag; PBL Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag; RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Bilthoven; en Wageningen University and Research, Wageningen.

Bron-URL: <https://www.clo.nl/indicatoren/nl130714>

Links

- [1] <https://www.clo.nl/indicatoren/nl1307>
- [2] https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1307_001g_clo_14_nl.png
- [3] <https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1307-001g-clo-14-nl.ods>
- [4] <https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1307-001g-clo-14-nl.xlsx>
- [5] https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1307_003g_clo_14_nl.png
- [6] <https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1307-003g-clo-14-nl.xlsx>
- [7] <https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1307-003g-clo-14-nl.ods>
- [8] https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1307_007g_clo_14_nl.png
- [9] <https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1307-007g-clo-14-nl.xlsx>
- [10] <https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1307-007g-clo-14-nl.ods>
- [11] <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2013/09/18/natuurpact-ontwikkeling-en-beheer-van-natuur-in-nederland>
- [12] <http://www.ipo.nl/publicaties/provincies-ruim-op-schema-bij-inrichting-natuurnetwerk-nederland>
- [13] <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/04/06/tweede-voortgangsrapportage-natuur-natuurpact-in-uitvoering-2015>
- [14] <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016/09/13/derde-voortgangsrapportage-natuur>
- [15] <http://www.pbl.nl/sites/default/files/cms/publicaties/pbl-2017-lerende-evaluatie-van-het-natuurpact-1769.pdf>
- [16] <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/voortgangsrapportages-natuur/>
- [17] <https://www.clo.nl/indicatoren/nl130714>